

пинення провадження у справі тощо), вчиняє процесуальні дії, зовні «подібні» на ті юридичні факти, з якими пов'язується настання необхідного результату. Такі дії, однак, мають повністю штучний характер, подібно тому, як удавана угода в цивільному праві вчиняється лише для цілей прикриття іншої угоди [2].

Система заходів протидії зловживанням процесуальними правами включає заходи цивільної процесуальної відповідальності та інші заходи цивільного процесуального примусу. Не кожне зловживання процесуальними правами тягне за собою застосування заходів цивільної процесуальної відповідальності. У деяких випадках стосовно особи слідує інші заходи цивільного процесуального примусу, що не є заходами відповідальності [3].

Література:

1. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18 березня 2004 р. //Відом. Верхов. Ради України. — 2005. — № 40-42.
2. Комаров В. В. Курс цивільного процесу / В. В. Комаров. — Харків: Право, 2011.
3. Юдин А.В. Гражданское процессуальное правонарушение и ответственность: монография /А. В. Юдин. — СПб. : ООО «Унив. изд. консорциум “Юрид. книга”», 2009. — С \. 300-342.

Алексеева Н.С.

*аспірантка кафедри цивільного процесу
Національний університет «Одеська юридична академія»*

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗЛОВИВАННЯ ПРАВОМ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЗОВУ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Можливість зловживати процесуальними правами пов'язана з тим, що здійснення суб'єктивного права шляхом застосування до зобов'язаної сторони заходів державно-примусового характеру завжди зачіпає не лише інтереси самої уповноваженої особи, але й інтереси держави й суспільства в цілому, інтереси зобов'язаної сторони, а в деяких випадках і третіх осіб. Тому, завдання правосуддя полягає, як в захисті прав заявника, так і в забезпеченні інтересів вищеназваних суб'єктів, що зацікавлені в правильному вирішенні справи. [1, с. 148-150]

Іноді розрізнити добросовісне користування своїми правами та зловживання ними на практиці досить важко, оскільки в одних і

тих же процесуальних діях можуть бути елементи як зловживання правами так і добросовісне користування ними.

Важливим та не вирішеним залишається питання вдосконалення інституту забезпечення позову, який, також, існує інструментом для зловживань правами, зокрема у цивільно-правових відносинах.

Зловживання процесуальними правами можна визначити як недобросовісне здійснення особою права на судовий захист, використання стороною судового процесу цього права не у відповідності з призначенням процесу, який спрямований на справедливе, неупереджене, ефективне та оперативне здійснення правосуддя з метою захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб, інтересів держави. Зловживання процесуальними правами можливе на будь-яких стадіях судового процесу. [2, с. 148-150]

Принцип рівності сторін при вжитті заходів забезпечення позову знаходить своє вираження у тому, що відповідачу, як рівній з позивачем у процесі сторони, повинна бути гарантована можливість захистити свої права та інтереси при застосуванні заходів забезпечення позову, інакше пред'явлення заяви про забезпечення позову може, як наслідок, призвести до наявності у відповідача матеріальної шкоди.

Так, наприклад, звертаючись до суду з позовом про стягнення досить великої суми грошових коштів з відповідача, що займається підприємницькою діяльністю, позивач разом із позовом подає заяву про забезпечення позову, маючи на меті зашкодити відповідачу накладенням арешту на його банківські рахунки. Забезпечення такого позову може розцінюватись як зловживання позивачем своїм правом на забезпечення позову та завдання шкоди відповідачу.

В такому випадку суд повинен обов'язково звертати увагу на всі обставини справи, брати до уваги докази, що підтверджують необхідність у забезпеченні позову, та постановити вмотивовану ухвалу суду про забезпечення позову.

При цьому позивачу слід роз'яснити можливі наслідки таких процесуальних дій на випадок відмови у позові: відшкодування шкоди за позовом відповідача за допущене забезпечення безпідставного позову (ст. 155 ЦПК). Суддя також вправі у такому випадку вимагати від позивача забезпечення його вимоги заставою (ч. 4 ст. 153 ЦПК України), що є на сьогодні найбільш дієвим способом, який суди застосовують доволі рідко. [3]

Роз'яснення позивачеві наслідків зловживання забезпечення позову, на нашу думку, призведе до зменшення таких зловживань.

Так, норма про відшкодування шкоди завданої відповідачу повинна означати для позивача, що чим більші вимоги про забезпечення позову тим більша сума відшкодування шкоди у випадку недоведеності позовних вимог.

Також, на нашу думку необхідним є вдосконалення норми про відшкодування шкоди, а саме необхідним є визначення підстав за яких позов буде вважатись безпідставним, такими підставами можуть бути: набрання законної сили рішенням про відмову у задоволенні позову, відмова позивача від позову, а також скасування ухвали про забезпечення позову, після її оскарження.

Щодо можливості суду вимагати від позивача забезпечення його вимог заставою то, проаналізувавши дану норму можна прийти до висновку, що суд перед початком розгляду справи стає на бік позивача, підозрюючи позивача у зловживанні правом щодо забезпечення позову. Для визначення розміру застави та необхідності у її застосуванні, вважаємо що у даному випадку необхідною є думка самого відповідача, оскільки саме він може роз'яснити яка шкода може бути йому нанесена та висловити свою позицію щодо визнання позовних вимог.

Ще однією можливістю зловживання правом на забезпечення позову є подання заяви про забезпечення позову до звернення до суду із самим позовом, та порушення строку подання позовної заяви або не подання її взагалі.

На думку О.Белікова, неподання позовної заяви у строк встановлений законом не тягне за собою жодних наслідків порушення такого строку, що може стати підставою для зловживання з боку заявника.[4]

Згідно ч. ст. 151 ЦПК України, заявник має подати відповідну позовну заяву протягом трьох днів з дня постановлення ухвали про забезпечення позову.

Отже, у випадку порушення строку визначеного законом, суд має негайно скасувати ухвалу про забезпечення позову з метою запобігання завданню шкоди відповідачу.

Виходячи з вищенаведених прикладів можна прийти до висновку, що важливим елементом розвитку інституту забезпечення позову є законодавче закріплення механізму відшкодування шкоди завданої позивачу та виконання необхідних формальних вимог які є підставою для забезпечення позову. Оскільки, підчас розгляду заяви про забезпечення позову сторони у справі мають неоднакові процесуальні положення, для запобігання зловживання своїм процесуальним правом щодо забезпечення позову, обов'язковим має

бути врахування позиції відповідача та наданих ним доказів щодо заявлених позивачем вимог.

Література:

1. Рогач О. Зловживання позивачем процесуальним правом при використанні правових механізмів, передбачених ст. 207 Цивільного процесуального кодексу України // Порівняльно-аналітичне право. — 2013. — № 3-1. С. 148-150
2. Кузнець О.М. Деякі аспекти забезпечення позову в контексті можливого зловживання правами / О. М. Кузнець // Держава і право. Юридичні і політичні науки. — 2014. — Вип. 66. — С. 182-191. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/dip_2014_66_24.pdf
3. Беліков О. Забезпечення позову в цивільному судочинстві [Електронний ресурс] / Беліков О. — Режим доступу : <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2610>.
4. Захарова Е.С. Обеспечение иска в гражданском процессе Украины и России: сравнительно правовой анализ / Захарова Е.С. // Научные труды. Российской академии юридических наук. — Вып. 14 в 2 т. Т.2. — М. : ООО «Издательство Юрист», 2014. — С. 440.
5. Луспенник Д. Практика розгляду судами заяв про забезпечення позовів при вирішенні спорів у цивільному судочинстві: спірні питання [Електронний ресурс] / Луспенник Д. — Режим доступу : <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2786>.
6. Смітюк А. В. Щодо розмежування понять «процесуальна диверсія» та «зловживання процесуальними правами» у господарському процесі [Електронний ресурс] / А. В. Смітюк. — Режим доступу: http://www.rusnauka.com/14NTP_2007/Pravo/21710.doc.htm
7. Фурса С.Я. Коментар до ст. 27-1 ЦПК України « Забезпечення захисту прав малолітніх або неповнолітніх осіб під час розгляду справи» / Фурса С.Я. // Цивільний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / за заг. ред. Фурси С.Я. — К. : Видавець Фурса С.Я. : КНТ, 2009. — С. 146-149.

Бут І.О.

*аспірант кафедри цивільного процесу
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ЗЛОВЖИВАННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИМИ ПРАВАМИ ПІД ЧАС ТРЕТЕЙСЬКОГО РОЗГЛЯДУ

Особливістю розгляду справи в третейському суді, порівняно з державним судочинством, є те, що законодавство містить лише мінімально необхідні вимоги до порядку розгляду справи третейським судом, решта положень міститься у регламенті кожного постійно діючого третейського суду та у третейській угоді, укладеній між сторонами, а для третейського суду ad hoc — лише у третейській угоді